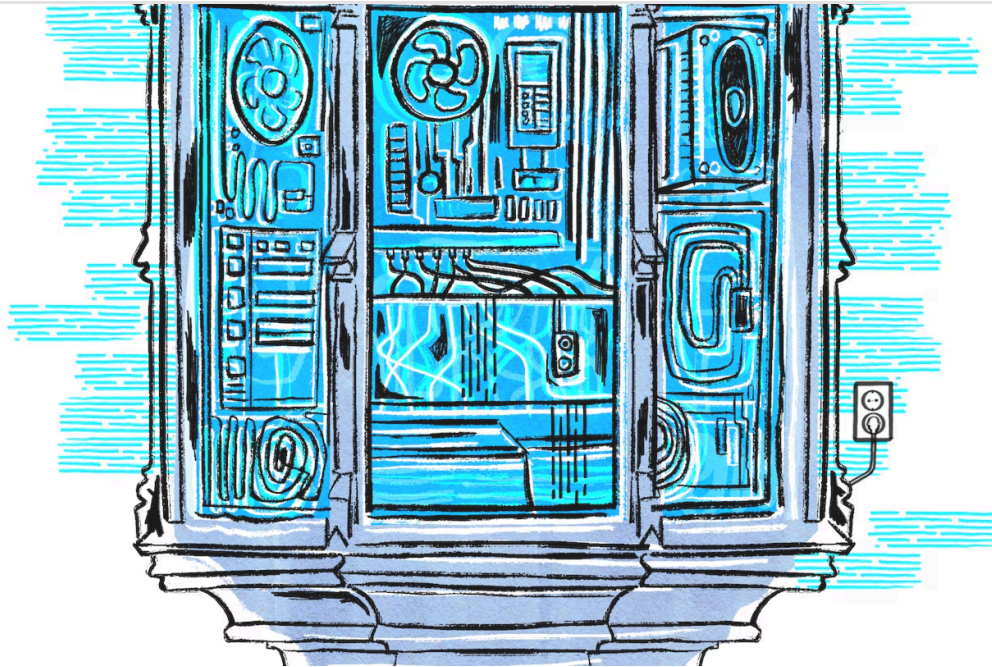

Trouw

Illustratie Ilse van Kraaij

T

Voorpagina

Krant

Best gelezen

Luister

Rubrieken

Wat gebeurt er als je AI een preek laat schrijven? 'Het is een soort koken met pakjes en zakjes'

Kun je AI gebruiken bij het schrijven van een preek?
Daarover zijn de meningen verdeeld. Redacteur en theoloog
Lodewijk Dros probeerde het. 'Voor je het weet ben je je
eigen echoput.'

Lodewijk Dros 28 januari 2026, 19:34

Bewaren

Delen

Als invalkracht leidde ik onlangs een viering, en voor het eerst heb ik die met AI voorbereid. Hieronder een verslag van mijn ervaringen daarmee.

Advertentie

Uit andere media

Ja, ik wil elke dag een nieuwsbrief ontvangen met de belangrijkste online artikelen uit 11 kranten.

Voorpagina

Krant

Best gelezen

Luister

Rubrieken

Als eerste open ik op m'n pc Copilot, de chatbot van Microsoft. Daar voer ik trouwhartig een bijbeltekst in, de passage die centraal moet staan tijdens een PKN-kerkdienst. Het is dinsdagochtend, nog ruim op tijd voor de voorbereiding van de andere medewerkers, zoals de organist.

Mild tussenoordeel

Vervolgens geef ik een opdracht: lever twee preekjes van 500 woorden, in de stijl van Tim Keller – een orthodoxe calvinist uit New York – en in die van Eugen Drewermann, een wegens zijn vrijzinnig-psychologische ideeën gewipte Duitse priester. Beiden hebben navolgers in Nederland.

Het werkt, en wat me verbaast: de bijbeluitleg volgt netjes de sporen die ik vroeg. De 'Keller' roept op Christus te volgen, 'Drewermann' wil de hoorder vooral bevrijden van angst. Verder ontlopen de versies elkaar weinig, al is de tweede iets origineler. Die wint. Mild tussenoordeel: een 5.

Oproep aan de lezer

Wat moeten we met AI als preekautomaat? Maakt het u als toehoorder uit of een preek met behulp van AI is geschreven? En waarom? Of heeft u er als voorganger ervaring mee, en wilt

Voorpagina

Krant

Best gelezen

Luister

Rubrieken

Het resultaat blijft mager

Omdat het een lerend systeem is vraag ik Copilot om iets beters. Met gebruikmaking van historisch-sociologisch onderzoek dat ik toevallig ken, en dat licht werpt op de context van dat bijbelverhaal. 'Ik kan de tekst invoelend en literair maken', stelt Copilot voor. 'Vooruit maar', tik ik.

Het resultaat blijft mager. Sommige zinnen zijn krom, beeldspraken gekunsteld. De zalvende clichés verraden dat Copilot iets te diep in het werk van dominee Gremdaat is gedoken.

De offline inzichten die ik inmiddels in vakliteratuur had opgedaan, helpen me verder. 'Als je wilt, kan ik ook een volledige liturgie samenstellen (met votum, groet, schuldbelijdenis, lezingen, zegen)', oppert Copilot plotseling.

Advertentie

Een compleet spoorboekje

Doe maar, schrijf ik, en ik voer de standaarddata in: wanneer er gebeden en gezongen wordt, dat die zondag Avondmaal wordt gevierd. Plus de datum en de naam van de kerk.

Voorpagina

Krant

Best gelezen

Luister

Rubrieken

Dan bewijst AI zich voluit: in geen tijd genereert het apparaat een uitgewerkte 'liturgie', het spoorboekje voor een uur kerkdienst. Daaruit blijkt dat Copilot wat gegevens over die kerk heeft opgediept, en opvallend open van karakter is.

Winterse zondag

Steeds doet Copilot drie liederensuggesties, wat minder is dan de online handleiding van de PKN levert. Je moet ze ook nog zelf nazoeken, want de weergave is gebrekkig.

Advertentie

Een echt pluspunt is dat Copilot het liturgische aspect van die winterse zondag goed te pakken heeft. Elke zondag heeft namelijk iets eigens, in de zomer zing je geen kerstliederen.

Het is voor het eerst dat ik een mengeling voel van magie en vervreemding als blijkt dat zelfs de gebeden zijn gecreëerd, vier, vijf stuks, van begin tot eind, plus een zegenbede.

Of God hier spreekt door AI

Het woord 'inspiratie' schiet me te binnen. Spreekt God hier door

Voorpagina

Krant

Best gelezen

Luister

Rubrieken

beginne was het woord en Copilot is zijn profeet? Is het overschrijven van een gebed uit een gebedenboek met leeslint iets anders dan dat je het in beeld ziet floepen vanuit het niets? Het roer gaat om. Ik sla zelf aan het schrijven van de preek, gebruikmakend van het raamwerk dat AI heeft geleverd. En vooral: ik voeg een anekdote uit de moderne tijd toe over een aspect dat ook in die bijbeltekst van bijna 2000 jaar oud voorkomt.

De thematiek van de Drewermanniaanse versie verschuift sterk als ik mijn eigen preek – waar uiteindelijk drie AI-zinnen in zijn overgebleven – invoer. 'Werk nu de hele liturgie om.'

Licht ironisch

De reactie volgt snel. 'Ik benut je stijl, die soms licht ironisch is.' De preek heeft Copilot op uitdrukkelijk verzoek onaangeroerd gelaten, voor de rest is het resultaat, ik kan het niet anders zeggen, knap. Een 7.

Uit de overdenking heeft AI feilloos de hoofdboodschap gedestilleerd en die tamelijk subtiel verwerkt aan het begin, in de voorbeden, zelfs in een tafelgebed (bij het Avondmaal) en in de verbindende teksten. Wat houterig geformuleerd, dat wel, maar het herschrijven is een kleinigheid.

Voorpagina

Krant

Best gelezen

Luister

Rubrieken

strengere pen in de aanslag, realiseer ik me dat ik mezelf niet op veel theologische bedenkingen heb betrappt. Wel op ethische.

Stevige voorkennis als voorwaarde

De enige manier om fatsoenlijk om te gaan met de gegevens die de machine als feiten serveert, is een stevige voorkennis van de bronnen die voorbij komen. Als ik Drewermann niet had gelezen, had ik niet kunnen beoordelen of AI daar theologisch raad mee wist. Zo blijft dus het tijdrovende hand- en leeswerk een voorwaarde voor ethisch preekgebruik.

Hier en daar strooit Copilot met citaten van een paar bekende specialisten, maar die komen niet door de ballotage. Ik weet domweg niet of ze iets (zo) hebben gezegd of bedoeld.

Je eigen echoput

Mijn eerste kennismaking maakte me meteen duidelijk dat het resultaat aantrekkelijker is als AI is gevoed met eerdere teksten van jezelf. Dan genereert de chatbot woorden die zowel stilistisch als inhoudelijk bij je lijken te passen. Al is dat meteen het grote gevaar: voor je het weet ben je je eigen echoput.

Daartegenover staat: het scheelt veel tijd, zo'n Copilot-assistent als preekvoorbereider. Normaal gesproken duurt het hele voorwerk een dag of anderhalf, nu was het ruim binnen een werkdag rond, en dat

Voorpagina

Krant

Best gelezen

Luister

Rubrieken

van Copilot en diens collega's – van wie ik de vaardigheden nog niet heb getest – niet te stoppen.

Is het gemakzucht? Nee. Wel vraagt het om oordeelkundig gebruik. Je moet weten wat je niet weet – volgens Copilot is dat een citaat van Socrates. Het is een les om ter harte te nemen.

Culinair een tikje gênant

Zoek voordat je die toeschrijving overneemt wel even uit of Socrates dat ook echt heeft gezegd. De rector van de universiteit Gent verzuimde dat. Om een toespraak wat op te leuken ('spijzen'), voegde ze er automatisch gegenereerde wijsheid aan toe. Het kwam haar op maatschappelijke hoon te staan.

Nu ik hier schrijf dat ik zelf een chatbot heb ingezet, voel ik een verdunde variant van diezelfde hoon. Het is eigenlijk een soort koken met zakjes en pakjes. Natuurlijk, je voegt er veel aan toe en je roert ook zelf, maar het blijft culinair een tikje gênant. Toch zou ik het zo weer doen.

Lees ook:

Ineens stopt de dominee met praten. 'Het spijt me, maar deze preek is van ChatGPT'

Een tekstrobot als ChatGPT geeft de dominee nieuw gereedschap. Rolt de preek zometeen ook [uit de computer](#)?

Voorpagina

Krant

Best gelezen

Luister

Rubrieken

Ook interessant voor u

Op basis van bovenstaand artikel

Acteur Dook van Dijck maakte een voorstelling over een jongen in een jurk, en daar is niet iedereen van gediend

Interview

Adriaan van Dis over zijn 'gekliefde liefde': 'Liefhebben moet je hoe dan ook leren, net als sterven'

Koken met

We gaan weer aan de drank, maar dan wel met borrelnoten erbij

Lezer zkt liefde

Actieve Peter (62) zoekt geen kloon, maar een man die hem aanvult

Plein 2

'Samen sterk vooruit', en andere suffe titels van coalitieakkoorden

Voorpagina

Krant

Best gelezen

Luister

Rubrieken

Religie&Filosofie

Wilt u elke week de Religie&Filosofie nieuwsbrief van Trouw ontvangen via e-mail?

rramdas@gmail.com

Inschrijven

Advertentie

Wilt u iets delen met Trouw?

Tip hier onze journalisten

Algemeen

Over ons

Opiniestuk insturen

Voorpagina

Krant

Best gelezen

Luister

Rubrieken

[Gebruiksvoorwaarden](#)

[Toegankelijkheidsverklaring](#)

[Cookiebeleid](#)

[Privacy-instellingen](#)

[Auteursrecht](#)

[Colofon](#)

Service

[Klantenservice](#)

[Bezorgklacht indienen](#)

[Bezorging pauzeren](#)

[Bezorging wijzigen](#)

[\(Bezorg\)adres wijzigen](#)

[Adverteren](#)

[Losse verkoop](#)

[Zakelijk abonnement](#)

Meer Trouw

[Abonneren](#)

[Nieuwsbrieven](#)

[Krant](#)

Voorpagina

Krant

Best gelezen

Luister

Rubrieken

Facebook

Android apps

iOS apps

Navigeer

Columnisten

Recensies

Archief

Op alle verhalen van Trouw rust uiteraard copyright.

Wil je tekst overnemen of een video(fragment), foto of illustratie gebruiken, mail dan naar copyright@trouw.nl.

Trouw is onderdeel van DPG Media.

KvK Nummer: 34172906 | BTW Nummer: NL810828662B01

© 2026 DPG Media B.V. Alle rechten voorbehouden

Voorpagina

Krant

Best gelezen

Luister

Rubrieken